

Alina Radu • Roxana Jeler

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Clasa a IV-a Semestrul I

Acum ori nici data să dă o doveză la lume Că-n este mâini mari deosebite și binecuvântări, Să cînă o noastră plinături păstrăm cu gînd bun Truncul A VI și, neală, urcător la înălțimea lumișor. Priviți, mărăte unuire, Mihai, Ștefan, Corvină, Româna nașănește, și văză stăncările Că brațele armate, cu "O "Viță-n libertate ori moarte!" strică top.	RĂUȚ ALINA Album Radu, Roxana Jeler - Producători An. 2015 ISBN 978-998-110-153-8 Gedură I. - 2015 - ISBN 978-973-10-184-1 F. Iulian Popescu	821.189.1.00(02)
--	--	------------------

Respect pentru oameni și cărți

Capitolul I: **AM SCĂPAT DE VACANȚĂ** (RECAPITULAREA CUNOȘTINȚELOR DIN CLASA A III-A)

Prima lecție: Scrisoare , de Ana Blandiana	10
• Textul literar în versuri • Cartea poștală • Cererea politicoasă • Relatarea unei întâmplări trăite • Substantivul • Adjectivul • Scrierea corectă	
A doua lecție: Pinocchio în Tara Jucăriilor , adaptare după Carlo Collodi	14
• Textul literar în proză – textul narrativ • Descrierea • Invitația • Afisul	
• Prezentarea unei cărți • Verbul • Pronumele • Ortografie și punctuație	
Lecția de evaluare inițială: Vizita lui Winnie , adaptare după A.A. Milne (test)	18

Capitolul al II-lea: **VORBIM PE SĂTURATE** (COMUNICAREA ORALĂ)

Prima lecție: Un delfin bine-crescut , după Carlo Collodi	20
• Dialogul • Inițierea și menținerea unui schimb verbal • Formularea de solicitări formale și informale • Cuvântul – formă și conținut	
A doua lecție: Secretele unei prezentări reușite	26
• Prezentarea – oferire de informații referitoare la universul școlar/extrașcolar	
• Caracteristicile unei prezentări	
Lecția de recapitulare: Leul , de Daniil Harms	30
Lecția de evaluare: Proiect – Concurs de prezentări	32

Competențe specifice vizate:

1. Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil
2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile
4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile
5. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral indiferent de perturbațiile de canal
- 2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/dintron film/a unui personaj imaginar urmărind un set de repere
- 2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin
- 2.3. Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/a unei activități derulate în școală sau extrașcolar
- 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup
- 2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale
- 3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare
- 3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii
- 3.3. Extragerea dintron text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit
- 3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
- 3.6. Manifestarea interesului pentru lectura literară și de informare
- 4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu
- 4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste, dintron film, desen animat, a unei activități, a unei întâmplări imaginate/trăite
- 4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă și pentru redactarea de texte informative și funcționale

Capitolul al III-lea: **CARTE FRUMOASĂ, CINSTE CUI TE-A SCRIS** (COMUNICAREA SCRISĂ)

Prima lecție: Fluturi cu sute de aripi , adaptare după Mircea Cărtărescu	34
• Cartea – obiect cultural • Compunerea • Planul compunerii • Așezarea textului în pagină • Ortografie și punctuație (ghilimelele)	
A doua lecție: O altfel de bibliotecă , de Dan Rădulescu	40
• Cartea – mijloc de informare • Articolul • Cartea poștală, mesajul text	
• Substantivul • Semnele de punctuație (punctele de suspensie)	

Lecția de recapitulare: A doua carte cu Apolodor , de Gellu Naum	46
Lecția de evaluare: Charlie și fabrica de ciocolată , de Roald Dahl (test)	49
Proiect: Cea mai frumoasă carte	50

Competențe specifice vizate:

- 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile
- 1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile
- 2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/dintr-un film/a unui personaj imaginar urmărind un set de repere
- 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup
- 2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale
- 3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare
- 3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii
- 3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit
- 3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
- 3.5. Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora
- 3.6. Manifestarea interesului pentru lectura literară și de informare
- 4.1. Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text
- 4.2. Redactarea unor texte funcționale scurte pe suport de hârtie sau digital
- 4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă și pentru redactarea de texte informative și funcționale

Capitolul al IV-lea: O IARNĂ DE... POVESTE (TEXTUL LITERAR)

Prima lecție: Darul lui Moș Crăciun , adaptare după T.O. Bobe	52
--	----

- Textul literar • Textul literar în proză • Compunerea imaginativă cu început/sfârșit dat • Adjectivul • Ortografie și punctuație (apostroful)

A doua lecție: Cum a furat Grinch Crăciunul , de Dr. Seuss	58
---	----

- Textul literar în versuri • Scrisoarea • E-mailul • Legătura substantivului cu adjectivul • Ortografie și punctuație

Lecția de recapitulare: Cronicile din Narnia. Șifonierul, Leul și Vrăjitoarea , adaptare după C.S. Lewis	64
---	----

Lecția de evaluare: Noapte , de Otilia Cazimir (test)	70
--	----

Competențe specifice vizate:

- 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile
- 1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile
- 2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin
- 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup
- 3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare
- 3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii
- 3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit
- 3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
- 3.5. Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora
- 4.1. Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text
- 4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste, dintr-un film, desen animat, a unei activități, a unei întâmplări imaginate/trăite

Capitolul al V-lea: UN FINAL SPECTACULOS (RECAPITULARE)

Lecția de recapitulare semestrială: Omul de zăpadă care voia să întâlnească soarele , adaptare după Matei Vișniec	72
--	----

Lecția de evaluare semestrială: Acvariul , de Marin Sorescu (test)	78
---	----

Lecția de evaluare a portofoliilor: Portofoliul meu	79
--	----

Proiect: Mici copii, mari actori	80
---	----

Prima lecție

Dialogul. Inițierea și menținerea unui schimb verbal. Formularea de solicitări formale și informale. Cuvântul – formă și conținut

Recrești pentru oameni și cărți

Clic!

Un delfin bine-crescut

după Carlo Collodi

Furtuna îl aruncă pe Pinocchio pe țărmul unei insule. Gândul că ar fi putut fi singur în mijlocul unui ținut nelocuit îl umplea de tristețe. Deodată zări un pește mare.

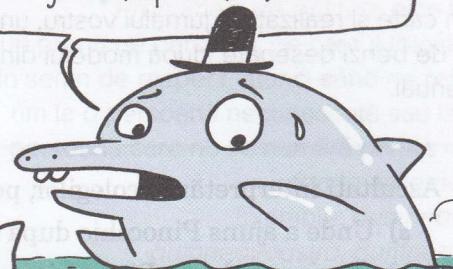

Mai spuneți-mi ceva. Dumneavoastră,
care umblați zi și noapte pe mare, n-ați
întâlnit și bărcuța tatălui meu?

Și cine e tatăl
tău?

L-o fi înghițit Rechinul cel groaznic, care seamănă jale în apele noastre.

Pinocchio tremură înfricoșat.

Ca să-ți faci o idee despre el, am să-ți spun că e mai mare decât o clădire cu cinci etaje și are o gură aşa de largă și adâncă, că ar putea trece ușor prin ea trenul cu locomotivă cu tot.

Măicuță!

strigă însăjumătă păpușă.
La revedere, domnule pește, scuzați-mă
de deranj și mii de mulțumiri pentru
amabilitatea dumneavoastră.

Clic! Jurnalul meu de lectură

Ați citit cartea Aventurile lui Pinocchio?

Dacă ati citit-o, bravo vouă! Dacă nu, ce mai așteptați? Alegeti o secvență dialogată din carte și realizați, în jurnalul vostru, un șir de benzi desenate, după modelul din manual.

Respect pentru oamenii cărții

Ce spune textul?

1. Mici actori la... teatrul de păpuși! Observați atent unde este scris textul și cum sunt evidențiate cuvintele personajelor, pentru a se deosebi de cele ale povestitorului. Citiți apoi textul, pe roluri, cât mai expresiv. Folosiți ca marionete, pentru Pinocchio și Delfin, jucării de plus din colecția voastră. Colegii vor aprecia, prin aplauze, cele mai bune interpretări.

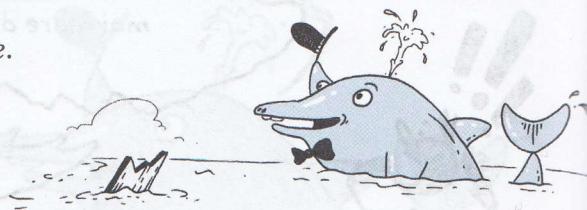
2. Ascultați interpretările colegilor, pentru a răspunde la următoarele întrebări:

- a) Unde a ajuns Pinocchio după furtună?
- b) Cu cine vorbește Pinocchio pe malul mării?
- c) Ce informații a cerut Pinocchio de la Delfin?
- d) Ce îi spune Delfinul lui Pinocchio despre Rechin?

3. Găsiți însușirea potrivită fiecărui personaj, așa cum este el descris în text. Realizați corespondență, pentru a formula propoziții adevărate:

- a) Pinocchio este ...
- b) Delfinul este ...
- c) Rechinul este ...
- d) Tăticul este ...

cel mai bun din lume.
groaznic.
înfricoșat.
amabil.

4. Lucrați pe grupe! Reascultați textul și realizați un desen în care să-l înfățișați pe Rechin cât mai aproape de descrierea pe care i-o face Delfinul.

Reținem!

Dialogul este o conversație între două sau mai multe persoane. Intervenția unei persoane în dialog se numește **replică**. Dialogul este alcătuit dintr-o înlănțuire de replici, fiecare replică având legătură cu cea anterioară.

Benzile desenate sunt povești în imagini, în care desenul și nu cuvintele ocupă locul central. În benzile desenate se folosește foarte mult dialogul, replicile fiind așezate în bule de dialog.

8. Discutați în perechi! Ce asemănări și deosebiri există între textul *Pinocchio în Țara Jucăriilor* (A) și banda desenată *Un Delfin bine-crescut* (B)? Completați diagrama.

Cum spune textul?

5. Transcrieți pe caiete textul de pe prima pagină a benzii desenate. Ce semn de punctuație ati folosit ca să arătați ce spune fiecare personaj?

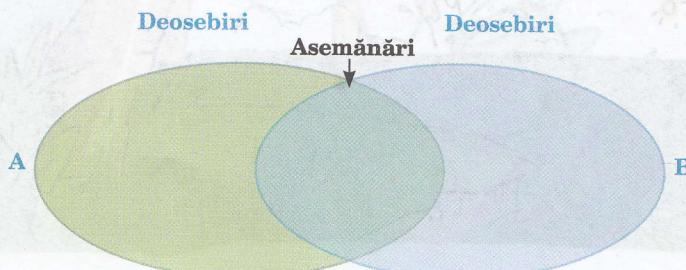
6. Alege răspunsul corect!

În dialogul dintre personaje, există:

- a) 13 replici;
- b) 12 replici;
- c) 14 replici.

7. Transcrie din text:

- a) formula de începere a dialogului:
- b) formula de încheiere a dialogului:

Reținem!

Ca să fie respectuos, Pinocchio î se adresează Delfinului cu „dumneavoastră”, folosind deci un pronume de politețe.

* **Pronumele de politețe** este tot un pronume personal, pe care îl folosim, în semn de respect, atunci când ne referim la o persoană necunoscută sau la o persoană care nu se numără printre cei foarte apropiati.

Exemple: *dumneata, dumneavoastră, dumneaei, dumnealui, dumneelor*

Între cei apropiati, „nu e niciun **Clic!** dumneavoastră“, dar asta nu înseamnă că nu suntem politici și cu prietenii noștri sau cu cei din familie.

În text ...

De unde știu?

- ... Pinocchio vorbește politicos cu Delfinul.
- ... Delfinul este amabil cu Pinocchio.
- ... Pinocchio este recunoscător Delfinului pentru informațiile primite.

11. Recitește descrierea Rechinului și răspunde în scris. Cum a procedat autorul ca să-l convingă pe cititor că Rechinul era „groaznic“?

Despre ce vorbește textul?

12. Pinocchio era trist la gândul că pe insulă nu s-ar mai afla nimeni. De ce credeți că lipsa oamenilor îl îngrijora așa de tare?

13. Discutați în perechi și răspundeți, în scris, la întrebările de mai jos. Argumentați, oral, răspunsurile.

- Cum credeți că s-a simțit păpușă când l-a zărit pe Delfin?
- Ce părere aveți despre felul în care i-a vorbit Pinocchio Delfinului?
- De ce credeți că Pinocchio a fost atât de politicos în adresarea lui?
- Ce impresie crezi că i-a făcut păpușă Delfinului?

14. Alege răspunsul corect și motivează-ți alegerea.

Dialogul dintre Pinocchio și Delfin este:

- o conversație obișnuită, în care cineva cere cuiva o informație;
- o conversație aleasă, ai cărei participanți sunt curtenitori unul cu celălalt.
- o conversație grăbită, de teama Rechinului.

Descopăr secretele textului

15. Pinocchio îi-a dat niște exemple frumoase despre cum să începi și să închei un dialog. Găsește și tu asemenea formule și scrie-le în caiet.

- Formule de începere a dialogului: *Nu vă supărați, știți cumva ... ?; Salut, ce mai faci?;*
- Formule de menținere a dialogului: *Da, da! Sunt de acord.; Sigur, sigur!;*
- Formule de încheiere a dialogului: *Vă mulțumesc foarte mult!; Mai vorbim! Pa!;*

Ne amintim!

Oamenii nu pot trăi fără să comunice unii cu alții. Comunicând, ei pot să ceară și să ofere informații, să transmită ceea ce gândesc și să pună în cuvinte ceea ce simt. A ști cum să comunici cu cei din jur este foarte important. Politețea și dorința de a fi de folos nu trebuie să lipsească din relațiile dintre oameni.